

Danskerne's kendskab til Grundloven og grundlovsdag

I maj 2024 foretog Analyse & Tal en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af danskerne over 18 år. Spørgeskemaet blev udsendt af Voxmeter og besvaret af 1.058 personer.

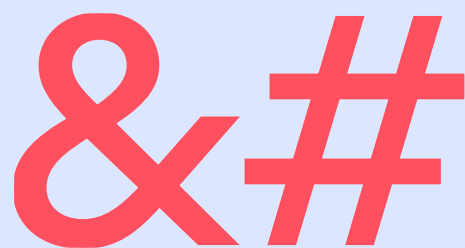
Undersøgelsen blev bestilt af GRUNDLOVSFESTEN, der ønsker en opdateret viden om danskerne's kendskab til Grundloven, hvilket ikke er undersøgt siden dens 150 års jubilæum i 1999.

Respondenterne har – ligesom i 1999 – svaret på, om de har læst i Grundloven, og om de har fejret den seneste Grundlovsdag.

Derudover tester vi respondenternes viden om Grundloven i en række hhv. sande og falske udsagn, og vi beder dem beder dem krydse af, hvilke ord – såsom demokrati og fest – de forbinder med grundlovsdag.

Alt i alt tegner undersøgelsen et billede af en befolkning, der i et vist omfang kender til Grundlovens formål og indhold, men som derudover har et relativt perifært forhold til Grundloven såvel som grundlovsdag.

God læsning.

Mange har læst i Grundloven

Spørger man befolkningen, har halvdelen læst i Grundloven – de fleste dog kun dele af den, og 7% svarer, at de har læst den hele. Det virker umiddelbart som et højt tal, ikke mindst taget i betragtning af, at kun omkring en tredjedel svarede, at de havde læst den hele eller dele af den i 1999. Man kan således overveje,

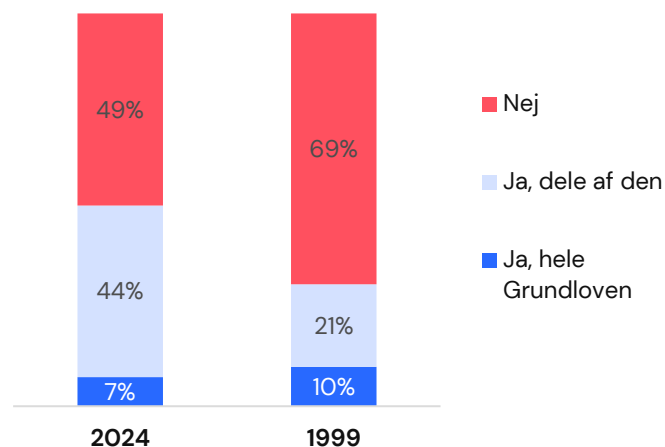
I forlængelse heraf vurderer over halvdelen af befolkningen, at de i mindre grad eller slet ikke kender indholdet i Grundloven (hhv. 48% og 6%), 43% svarer, at de i nogen grad kender indholdet, og kun 3% gør det i høj grad. Altså et relativt udbredt, men også overfladisk kendskab.

Tilliden til, at Grundloven sikrer vores demokrati, er forholdsvis udbredt. 44% stoler i høj grad på dette, 40% gør det i nogen grad, 9% gør de i mindre grad og kun 2% gør det slet ikke.

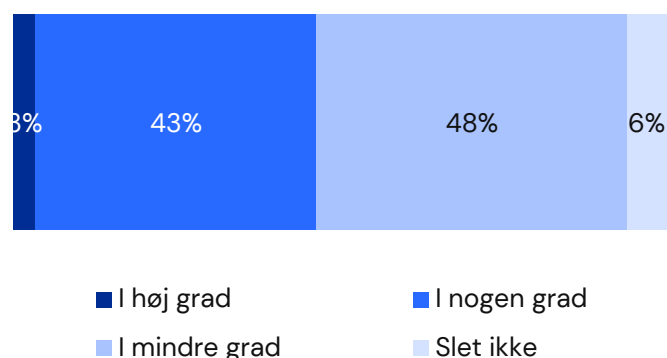
Om der er tale om en "blind" tillid er således en diskussion værd, når tilliden ser ud til at overstige vores kendskab til loven.

Der er en lille men betydelig forskel på gruppen under 35 år og gruppen over 65 år. Flere ældre vurderer, at de i høj grad eller i nogen grad kender indholdet i Grundloven (i alt 52%) end blandt de unge (42%). Flere ældre end unge stoler også på, at Grundloven beskytter vores demokrati.

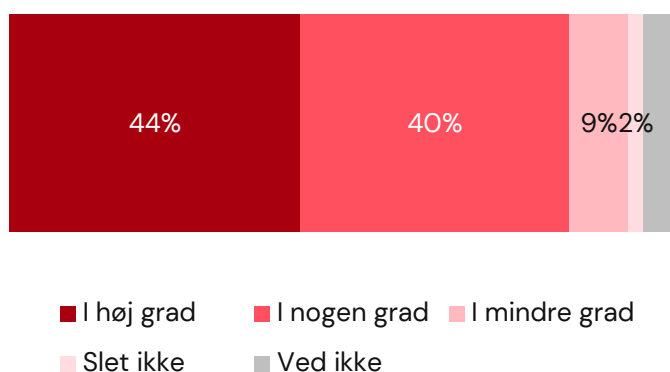
Figur 1: Har du læst i Grundloven?

Figur 2: I hvilken grad vil du vurdere, at du kender indholdet i Grundloven?

Figur 3: I hvilken grad stoler du på, at Grundloven beskytter vores demokrati?

Hvad og hvor meget ved vi faktisk?

Vi har inkluderet en lille test i spørgeskemaet, hvor respondenterne har svaret "sandt", "falsk" eller "ved ikke" på seks udsagn om Grundloven. De to af udsagnene er sande (de blå), de fire øvrige er falske (de røde). Procenttallet viser, hvor mange der har svaret rigtigt på, om udsagnet er sandt eller falsk.

De fleste kender de grundlæggende demokratiske rettigheder, og størstedelen ved også, at Grundloven er blevet ændret siden 1849. Men kun omkring halvdelen af respondenterne svarer rigtigt på de resterende. Det betyder, at tæt på halvdelen eksempelvis tror, at regeringen må censurere, når de anser ytringer for at være samfundsskadelige, eller ikke ved om de må det. Og således stikker kendskabet til de grundlæggende rettigheder som ytringsfrihed måske ikke lige dybt hos alle.

93% svarer rigtigt på dette **sande** udsagn: "Grundloven sikrer rettigheder som ytringsfrihed, forsamlingsfrihed og religionsfrihed."

77% svarer rigtigt på dette **falske** udsagn: "Grundloven er ikke blevet ændret siden dens vedtagelse i 1849."

58% svarer rigtigt på dette **falske** udsagn: "Grundloven fastslår, at den danske monark har uindskrænket magt til at styre landet uden indblanding fra Folketinget i tilfælde af krig."

55% svarer rigtigt på dette **sande** udsagn: "Ændringer i Grundloven kræver en vedtagelse i Folketinget ved to folketingsperioder i træk og en folkeafstemning."

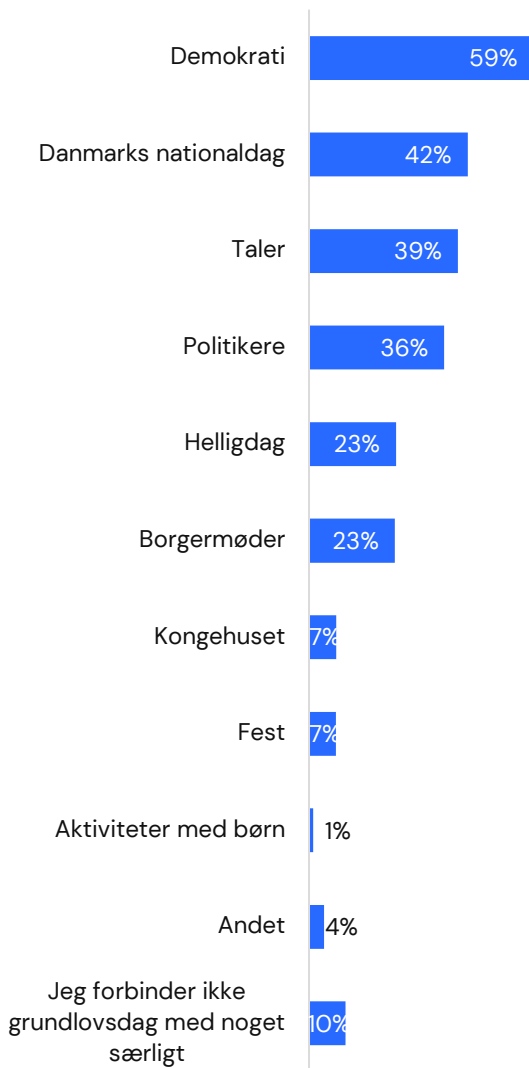
55% svarer rigtigt på dette **falske** udsagn: "Grundloven tillader censur af medier og ytringer, hvis regeringen anser dem for at være skadelige for samfundet."

48% svarer rigtigt på dette **falske** udsagn: "Grundloven garanterer kun rettigheder for danske statsborgere, ikke for personer bosat i Danmark uden statsborgerskab."

Undersøgelsen peger også på, at de ældre (over 65 år) har en større viden om Grundloven end de yngre (under 35 år). Det gælder i forhold til, hvad der skal til for at ændre den, og at den er blevet ændret

siden 1849, men også at monarken ikke har ekstra beføjelser i krigstid, og at rettigheder også gælder den del af befolkningen, der ikke har statsborgerskab.

Figur 4: Hvad forbinder du med grundlovsdag?

Det begreb, som flest forbinder med grundlovsdag, er *demokrati*. Det gør 59%. Dernæst følger Danmarks nationaldag, som 42% forbinder med grundlovsdag, selvom den ikke officielt bliver betegnet som vores nationaldag på linje med 17. maj i Norge.

Interessant nok fra GRUNDLOVSFESTENS perspektiv, så er det kun 7%, der forbinder grundlovsdag med *fest*, og næsten ingen forbinder dagen med aktiviteter for børn.

Der er nogle interessant aldersforskelle i forhold til, hvad man associerer med grundlovsdag. Generelt associerer de ældre befolkningsgrupper dagen med flere ting – mest tydeligt i forhold til de fire, der er fremhævet i figur 5.

Figuren viser, at jo ældre man er, des flere anser grundlovsdag som en slags nationaldag, der markeres med taler og festligheder. Men det er også markant flere blandt de ældre, der knytter dagen til vores demokrati.

Til gengæld er der ingen aldersforskel på, hvor mange der deltog i grundlovsfejring ved sidste grundlovsdag (ikke vist her). Det gjorde 5% – i øvrigt det samme antal, som svarede dette efter 150 års jubilæet i 1999.

Figur 5: Hvad forbinder du med grundlovsdag? Udvalgte begreber fordelt på aldersgrupper.

